

Μηλικούρι

Το χωριό των θρόνων και των παραδόσεων

● Του Δημητρίου Χ. Πετρίδη, Εκπαιδευτικού

Το χωριό Μηλικούρι, σύμφωνα με ιστορικές μαρτυρίες, υπήρχε κατά τα μεσαιωνικά χρόνια και ήταν βασιλικό φέουδο. Οι πρώτες αναφορές για ύπαρξη χωριών στην περιοχή, ανάμεσα στα οποία και το Μηλικούρι, ανάγονται στα μέσα του 15ου αιώνα. Περισσότερες πληροφορίες για το Μηλικούρι και τα γύρω χωριά, περιέχονται σε έγγραφο, που δημοσίευσε ο Γάλλος Λουί Ντε Μας Λατρί. Σύμφωνα με αυτό, η Μαραθάσα, στην περιφέρεια της οποίας υπάγεται και το Μηλικούρι, είχε διαχωριστεί διοικητικά στα χρόνια 1489-1571, στη Βασιλική Μαραθάσα και στη Μαραθάσα του Κόμη της Έδεσσας. Στη Βασιλική Μαραθάσα ανήκαν τα χωριά: Μαραθάσα, Μάραθος, Τρουλλινός, Αρονιού, Αγρός του Κατάνη, Έσσω Αγρός, Ξερολαξιά, Πάνω Καμάτης, Μηλικούρι, Φλάσου, Πάνω Κουτραφάς, Πέτρα, Άγιος Γεώργιος, Τρεις Ελιές, Πάνω Πλατύς, Κάτω Πλατύς, Αγνή, Πύργος, Μόσφιλος, Κάτω Μύλος, Γαλάτα, Καλλέργης, Κατύδατα και Νικητάρι.

Στη Μαραθάσα του Κόμη της Έδεσσας περιλαμβάνονταν τα χωριά: Μαραθάσα, Ροδιά, Ανεμοκλείδου, Ακολιού, Μηλιά, Θεοδωράκης, Πλατάνι, Λεμύθου, Παναγιώτης, Κριτσιά, Κελλιά, Μουτουλλάς, Πεδουλάς, Αγρός, Πάνω Καμινάρια, Μηλάρι, Ευρύχου, Άγιος Ανδρόνικος, Κατήφορος, Λιμνιά, Γερακίές, Κατσιπούμπουρος, Κάτω Καμινάρια, Κοράκου και Ξενούρι.

Αναφέραμε τα χωριά των δύο αυτών περιοχών της

Μαραθάσας για να δείξουμε ποια χωριά εγκαταλείφθηκαν και δεν υπάρχουν σήμερα και ποια που ενώ υπήρχαν στην περιοχή, δεν αναφέρονται καθόλου γιατί εγκαταλείφθηκαν για διάφορους λόγους, πολύ πριν το 1489, που γίνεται η πιο πάνω αναφορά από τον Λουί Ντε Μας Λατρί.

Από όσα αναφέραμε πιο πάνω βλέπουμε ότι υπάρχει ιστορική μαρτυρία που μας βεβαιώνει για την ύπαρξη του Μηλικουρίου κατά τα μεσαιωνικά χρόνια. Πότε, όμως και πώς ήλθαν και εγκαταστάθηκαν εδώ οι πρώτοι κάτοικοι και ίδρυσαν το Μηλικούρι;

Σύμφωνα με την παράδοση, η περιοχή της Μαραθάσας στην οποία, όπως είπαμε, υπήγετο και το Μηλικούρι, κατοικήθηκε κατά τη Βυζαντινή περίοδο, όταν, λόγω των Αραβικών επιδρομών οι κάτοικοι των παράλιων πόλεων και χωριών εγκατέλειψαν τα παράλια και ζήτησαν καταφύγιο σε ασφαλέστερους τόπους, στο εσωτερικό του νησιού και στα απόκρημνα μέρη των βουνών του Τροόδους. Αναζήτησαν τόπους δύσβατους που να υπήρχε πρωτίστως νερό και δυνατότητα για μικρές καλλιέργειες για να μπορέσουν να επιβιώσουν.

Τα ιστορικά γεγονότα της εποχής εκείνης επιβεβαιώνουν τις πληροφορίες που έχουμε από την παράδοση.

Η ιστορία μας αναφέρει ότι η πρώτη Αραβική επιδρομή στην Κύπρο έγινε την άνοιξη του 647 μ.Χ.¹. Στα μέσα δηλαδή του 7ου αιώνα, όταν η Κύπρος ήταν επαρχία της

¹ Μεγάλη Κυπρ. Εγκυκλοπαίδεια σελ. 263 λήμμα Αράβων επιδρομές

Βυζαντινής αυτοκρατορίας. Οι Άραβες τότε με 1700 πλοία και πολυάριθμο στρατό έκαμαν πολλές καταστροφές και λεηλασίες. Το χειρότερο ήταν η αιχμαλωσία ανδρών και γυναικών που πωλούνταν από τους Άραβες επιδρομείς στα σκλαβοπάζαρα της Ανατολής. Τόσος ήταν ο φόβος αυτών των κατοίκων των παράλιων περιοχών, που πολλοί άρχισαν να εγκαταλείπουν τις παράλιες πόλεις και χωριά και να καταφεύγουν στα ενδότερα της Κύπρου.

Σε λίγα χρόνια, το 653 μ.Χ.² οι Άραβες με 500 πλοία και 12.000 στρατό λεηλάτησαν τις υπόλοιπες παράλιες πόλεις μέχρι την Πάφο. Τότε οι κάτοικοι αυτών των πόλεων εφοβήθησαν τόσο πολύ, που ανέβηκαν πάνω στα βουνά και κρύφτηκαν για να γλιτώσουν.

Στα 691 μ.Χ. μετά από αυτές τις φοβερές λεηλασίες των παράλιων χωριών και πόλεων από τους Άραβες, ο αυτοκράτορας του Βυζαντίου Ιουστινιανός ο Β' αποφάσισε να μεταφέρει με πλοία τους Κυπρίους, μαζί με τον Αρχιεπίσκοπο Κύπρου στον Ελλησποντο. Όσοι επέζησαν αυτού του ταξιδιού, γιατί πολλοί πνίγηκαν όταν τα πλοία που τους μετέφεραν βούλιαξαν και πολλοί άλλοι απέθαναν από αρρώστιες και κακουχίες, εγκαταστάθηκαν στη Νέα Ιουστινιανή, κοντά στην Κύζικο της Μ. Ασίας. Γι' αυτό από τότε ο Αρχιεπίσκοπος Κύπρου φέρει τον τίτλο: Αρχιεπίσκοπος Νέας Ιουστινιανής και πάσης Κύπρου. Όμως δεν έφυγαν όλοι οι κάτοικοι για τον Ελλησποντο. Πολλοί φοβούμενοι το άγνωστο και την περιπέτεια αυτής της φυγής, σε άγνωστα μέρη, δε θέλησαν να αφήσουν τον τόπο τους και παρέμειναν στην Κύπρο. Απομακρύνθηκαν, όμως, και αυτοί από τα παράλια, λόγω του φόβου των επιδρομών, και της ανασφάλειας που υπήρχε τότε στο νησί, ακολουθώντας τους άλλους στα ενδότερα πάνω στα ψηλά βουνά του Τροόδους για ασφάλεια.

Τέτοιος τόπος, ιδανικός που ζητούσαν τότε να καταφύγουν οι κατατρεγμένοι από τους Άραβες επιδρομείς κάτοικοι των παράλιων ήταν η κοιλάδα του ποταμού Διαρίζου. Μια κοιλάδα πολύ απόμακρη από τα παράλια, δύσβατη, με αρκετό νερό και με δυνατότητα μικρών καλλιεργειών. Εδώ στην κοιλάδα του Διαρίζου πολύ ψηλά προς τις πηγές του ποταμού, δημιουργήθηκαν κατά τη διάρκεια των Αραβικών επιδρομών από κατοίκους των παράλιων περιοχών επτά συνοικισμοί: Το Μήλο, το Κούριο, ο Άνω Πλατύς, Άγ. Αββακούμ, το Παρακκλησουδί, ο Κάλαμος και Κάτω Πλατύς.

Ο Εφραίμ ο Αθηναίος, ο μετέπειτα πατριάρχης Ιεροσολύμων (1766-1771), μας διασώζει μια πολύ ενδιαφέρουσα παράδοση, σχετική με δύο απ' αυτά τα χωριά της Κοιλάδας του Διαρίζου. Του Μήλου και Κουρίου. Ο Εφραίμ ήλθε στην Κύπρο περί το 1747 μ.Χ. και παρέμεινε εδώ 19 χρόνια ως διευθυντής της Ελληνικής Σχολής. Για λίγο καιρό παρέμεινε στη Μονή Κύκκου, οπότε, ο προεδρεύων τότε της Μονής, Παρθένιος και οι μοναχοί του μοναστηριού του ανέθεσαν να γράψει την ιστορία της Μονής.

Ο Εφραίμ πρόφτασε πριν την καταστροφική πυρκαγιά του 1751 που κατέστρεψε το μοναστήρι και τη βιβλι-

οθήκη του, να αναγνώσει την περιγραφή της Μονής, η οποία συγγράφηκε από κάποιο Γρηγόριο³ Μοναχό της Μονής κατά το έτος 1422 μ.Χ. Ο μοναχός αυτός έζησε στη Μονή πριν από τον εμπρησμό της το 1365.

Σύμφωνα με τους κώδικες: Ελληνικός Κώδικας 2313 του Βατικανού, κώδικας 176 του Πατριαρχείου Αλεξανδρείας και τον κώδικα 328 του Παναγίου Τάφου Ιεροσολύμων, πληροφορούμαστε επί λέξει ότι: «Ο Γρηγόριος έκαμε πολλές αναγνώσεις εις κωδικέλλους και εις το τακτικό της ρηθείσης μονής (Κύκκου) μεμαθηκώς πλείστα...» και ότι «... καλώς εξηγήσατο...» δηλ. ο μοναχός αυτός διάβασε πολύ τους κώδικες και το Τυπικό της Μονής και έμαθε πολλά και ότι αυτά που έγραψε στην ιστορία της Μονής Κύκκου είναι σωστά και έγκυρα. Σύμφωνα δε με τον ελληνικό κώδικα 2313 του Βατικανού και τον κώδικα 176 του Πατριαρχείου Αλεξανδρείας ο Γρηγόριος έζησε 125 χρόνια.

Επομένως την παράδοση αυτή, που διέσωσε ο Εφραίμ ο Αθηναίος, την άντλησε από όσα διάβασε από την ιστορία της Μονής που συνέγραψε ο μοναχός Γρηγόριος και από άλλα έγγραφα, που πρόφτασε να διαβάσει στη βιβλιοθήκη της Μονής πριν τον εμπρησμό της το 1751, αφού από την Κύπρο έφυγε μετά το 1766, όταν εκλέγηκε Πατριάρχης Ιεροσολύμων.

Ο Εφραίμ στο έργο του «περιγραφή της Σεβασμίας και Βασιλικής Μονής του Κύκκου» αναφέρει ότι ο αυτοκράτορας του Βυζαντίου Αλέξιος Κομνηνός, που ήταν ο Κτήτορας της Μονής του Κύκκου, το 1092 μ.Χ. προικοδότησε στο μοναστήρι τα χωριά Μήλο, Μηλικούρι και Περιστερώνα, να παίρνουν οι μοναχοί τους φόρους αυτών των τριών χωριών για να συντηρούνται⁴. Ο Εφραίμ, αναφέρει στην ιστορία της Μονής «Ο δε Δουξ εδωρήσατο χάριν της Υπεραγίας Θεοτόκου τη Μονή δύο κώμας, πλησίον αυτή ούσας, όνομα τη μια Μήλον τη δε ετέρα Μηλικούριον, και πάλιν ετέραν εις το μέρος της Λευκωσίας, Περιστερώναν καλουμένην άπερ πάντα και διά χρυσοβούλλου επεβεβαίωσεν ύστερον ο βασιλεύς...»

Σύμφωνα, λοιπόν, με τον Εφραίμ τον Αθηναίο, Το Μηλικούρι υπήρχε στην περιοχή πριν το 1092, πριν ακόμη κτιστεί το μοναστήρι του Κύκκου, επί εποχής του Βυζαντίου.

Αν μελετήσουμε τα ιστορικά γεγονότα της περιόδου πριν το 1092, που η παράδοση μας διαβεβαιεί ότι υπήρχε τότε το Μηλικούρι θα διαπιστώσουμε ότι αυτά τα ιστορικά γεγονότα έρχονται να επαληθεύσουν τα όσα μας διέσωσε η παράδοση.

Αναφέραμε πιο πάνω ότι οι Αραβικές επιδρομές άρχισαν τον 7ο αιώνα, οι οποίες διήρκεσαν μέχρι το 1000 μ.Χ. Οι επιδρομές αυτές, όπως είπαμε, προκάλεσαν τόσες φοβερές καταστροφές, που οι κάτοικοι κατατρομαγμένοι κατέφυγαν στα βουνά να κρυφτούν και έτσι δημιούργησαν αυτήν την περίοδο πολλά χωριά μεταξύ των οποίων τα χωριά της Μαραθάσας και τα χωριά στην κοιλάδα του ποταμού Διαρίζου. Μεταξύ των χωριών αυτών αναφέρονται και τα χωριά Κούριον και Μήλον. Τα ερείπια αυτών

² Μεγάλη Κυπρ. Εγκυκλοπαίδεια σελ. 263, λήμμα Αράβων επιδρομές

³ Κ.Ν. Κωνσταντινίδη: «Η διήγησις της θαυματουργής εικόνας της Θεοτόκου Ελεούσας του Κύκκου κατά τον Ελληνικό

Κώδικα 2313 του Βατικανού» σ. 100.31-101.1

⁴ Γ. Κ. Κωνσταντινίδη: Περιγραφή της Ιεράς και Βασιλικής Μονής του Κύκκου, σ. 263.27

των χωριών σώζονται μέχρι σήμερα στις ομώνυμες τοποθεσίες στην κοιλάδα του ποταμού Διαρίζου.

Εδώ φαίνεται καθαρά ότι οι άνθρωποι που έκτισαν το Κούριον στην κοιλάδα του ποταμού Διαρίζου δεν μπορεί να είναι άλλοι από τους κατοίκους της αρχαίας ιστορικής πόλης του Κουρίου. Η ιστορία γράφει: «Το χαριστικό πλήγμα κατά της πόλης του Κουρίου έδωσαν οι αραβικές επιδρομές που άρχισαν τον 7ο αιώνα και συνεχίστηκαν μέχρι το 10ο αιώνα. Όπως και άλλες παραλιακές πόλεις του νησιού, έτσι και το Κούριο καταστράφηκε από τις πρώτες επιδρομές. Η πόλη λεηλατήθηκε και πυρπολήθηκε κατά τον 7ο αιώνα, οι δε κάτοικοί της την εγκατέλειψαν, μετακινούμενοι για λόγους ασφαλείας στα ενδότερα... η άλλοτε λαμπρή πόλη παρέμεινε πλέον ερειπωμένη και ακατοίκητη».⁵ Η επισκοπική έδρα μεταφέρθηκε αλλού.

Υπάρχει, λοιπόν, ισχυρή μαρτυρία ότι οι κάτοικοι αυτής της πόλης, για τον φόβον των αραβικών επιδρομών, αναζήτησαν καταφύγιο σε δύσβατα και απομακρυσμένα από την παραλία μέρη και έφτασαν για να κρυφτούν στα πυκνά δάση της κοιλάδας του ποταμού Διαρίζου.

Όμως ο τόπος που διάλεξαν να κρυφτούν είχε ένα τρωτό, ένα μειονέκτημα. Μέχρι την Πέρα Βάσα⁶ από όπου αρχίζει η δύσβατη δασική περιοχή της κοιλάδας του Διαρίζου, υπήρχε φαρδύς δρόμος για αμάξια, που κατασκευάστηκε επί Ρωμαϊκής εποχής και που ίχνη του σώζονται μέχρι σήμερα. Στην Πέρα Βάσα υπήρχε μεταλλείο χαλκού και οι Ρωμαίοι κατακτητές κατασκεύασαν τον δρόμο για τη μεταφορά του μεταλλεύματος και των κορμών των δέντρων για κατασκευή πλοίων, που αφθονούν στην κοιλάδα του Διαρίζου. Από την Πέρα Βάσα η φυσική δίοδος προς την κοιλάδα της Λεύκας, αλλά και της Σολιάς, είναι η κοιλάδα του Διαρίζου. Οι Άραβες που, όπως είπαμε, συνέχισαν να κάμνουν επιδρομές στην Κύπρο μέχρι το 10ο αιώνα, αναζήτησαν τους κατοίκους των παράλιων περιοχών, που κατέφυγαν στα ενδότερα.

Βρίσκοντας εύκολη την πρόσβαση μέχρι την Πέρα Βάσα, λόγω του υπάρχοντος αμαξιτόδρομου, προχώρησαν στα ενδότερα της κοιλάδας του Διαρίζου και ανακάλυψαν εκεί τους δημιουργηθέντες συνοικισμούς. Η ανακάλυψη από τους Άραβες του καταφυγίου τους, εφόβισε πάλι πολύ τους κατοίκους των συνοικισμών του Διαρίζου και ασφαλώς και εκείνους του Κουρίου. Γυρεύοντας ασφαλέστερο τόπο κινήθηκαν πίσω από το βουνό, δυτικά, και εγκατέστησαν ένα πρόχειρο συνοικισμό σε τοποθεσία που την ονόμασαν πάλι Κούριον, στη γνωστή τοποθεσία Πλάτανος ο Αρσενικός. Απ' εδώ εξερεύνησαν την περιοχή και βρήκαν ότι η τοποθεσία, που είναι σήμερα κτισμένο το Μηλικούρι, τους πρόσφερε ό,τι ζητούσαν υπό τις περιστάσεις: δηλ. νερό και προστασία, λόγω του δύσβατου της περιοχής. Σε συνεννόηση με κατοίκους του γειτονικού τους συνοικισμού, του Μήλου, ήλθαν και εγκαταστάθηκαν εδώ.

Μια ζωντανή μαρτυρία ότι οι εγκατασταθέντες εδώ κάτοικοι των χωριών Μήλου και Κουρίου, έφτασαν κα-

τατρεγμένοι είναι και η ύπαρξη της εκκλησίας των αγίων Ανδρονίκου και Αθανασίας, οι οποίοι θεωρούνται οι άγιοι προστάτες των κατατρεγμένων.

Μια άλλη ισχυρή μαρτυρία, ενισχυτική για τη συνένωση των δύο χωριών Μήλου και Κουρίου είναι και η απουσία των ονομάτων των δύο αυτών χωριών στο έγγραφο που δημοσίευσε ο Γάλλος Λουί Ντε Μας Λατρί, που αναφέραμε στην αρχή, κατά τον 15ο αιώνα. Αυτό μαρτυρεί ότι τα δύο αυτά χωριά (Μήλο και Κούριο) εγκαταλείφθηκαν πολύ πιο πριν του 1489, που δημοσιεύθηκε το έγγραφο και οι κάτοικοί των εγκαταστάθηκαν αλλού.

Όσον αφορά την ονομασία του νεοϊδρυθέντος χωριού, η παράδοση μας διασώζει ότι υπήρχε ασυμφωνία μεταξύ των κατοίκων του Μήλου και εκείνων του Κουρίου και ότι εξήτησαν τη συμβουλή ενός ασκητή που ονομαζόταν Κύλινδρος και ασκήτευε στην τοποθεσία «Σκούλουντρος», που βρίσκεται δυτικά του Βρυσιού του Κύκκου. Ο σοφός ασκητής τους καθυσύχασε και τους συμβούλεψε να το ονομάσουν συνενώνοντας τα ονόματα των χωριών τους Μήλο και Κούριο. Έκτοτε οι πολύ ταλαιπωρημένοι αυτοί άνθρωποι, στο νέο και τελευταίο τους καταφύγιο, το Μηλικούρι, άρχισαν να οργανώνουν την ζωή τους, αφού ξεπέρασαν και το σοβαρό πρόβλημα που τους δίχαζε, της ονομασίας του νέου του χωριού. Άρχισαν να καλλιεργούν τις γύρω περιοχές φυτεύοντάς τες κυρίως με αμπέλια από τα οποία κατασκεύαζαν τον ξακουστό μέχρι σήμερα σιτζιούκο. Στις άκρες των αμπελώνων τους καλλιεργούσαν την περίφημη ποικιλία τριανταφυλλιάς για τα πολύ μυρωδάτα της τριαντάφυλλα Rosa Damascus από τα οποία έβγαζαν το πιο μυρωδάτο ροδόσταγμα και ροδέλαιο παγκοσμίως, σύμφωνα και με έρευνα του αυτοκρατορικού Ινστιτούτου αιθέριων ελαίων της Μ. Βρετανία⁷. Το ροδέλαιο ήταν τότε περιζήτητο ως πρώτη ύλη για τη μυροποιία. Υπάρχει μαρτυρία από το 1700 μ.Χ. του άγγλου επισκέπτη της περιοχής Alexander Drummond, που αναφέρει ότι «εδώ υπάρχει πλούσια βλάστηση από τριανταφυλλιές και άλλα αρωματικά φυτά».

Μια από τις κυριότερες ενασχολήσεις των Μηλικουριωτών από τα πρώτα χρόνια της εγκατάστασής τους εδώ ήταν η εξαγωγή πίσσας από τη ρητίνη των πεύκων, τα οποία αφθονούσαν και αφθονούν στην περιοχή. Από την πίσσα οι κάτοικοι του Μηλικουριού είχαν το μεγαλύτερο τους εισόδημα.

Ήταν τότε περιζήτητη η πίσσα, γιατί έχει την ιδιότητα, να μη λιώνει μέσα στο νερό ή σε άλλα υγρά. Γι' αυτό ήταν απαραίτητη για το «πίσσωμα» των πιθαριών και άλλων πήλινων αγγείων και για το πίσσωμα των χαραμάδων των πλοίων, που ήταν τότε ξύλινα.

Τα τελευταία ονόματα Μηλικουριωτών «πισσάρηδων», που διασώθηκαν μέχρι τις μέρες μας είναι αυτά του Παπαλοϊζου, που σώζεται και το καμίνι του στην ομώνυμη τοποθεσία, του Πέρδικου, που είχε και αυτός το καμίνι του στην περιοχή «Γκρεμμός του Καβάζη», και του Τυρίμου, που είχε το καμίνι του στην τοποθεσία Αλωνούδι.

Μετά το 1878 οι Άγγλοι απαγόρευσαν την εξαγω-

⁵ Μ. Κ. Εγκυκλοπαίδεια σ. 295

⁶ Η Πέρα Βάσα ήταν συνοικισμός κατά τα Ρωμαϊκά και Βυζαντινά χρόνια αποτελούμενος από μεταλλωρύχους και υλοτό-

μους.

⁷ Κυπριακή Γεωργική Εφημερίς, Τόμος ΙΖ Μέρος 3, Ιούλιος 1922

γή πίσσας και υπάρχουν επιστολές στο κρατικό Αρχείο με ημερομηνία 1889, που οι κάτοικοι Μηλικουρίου διαμαρτύρονται έντονα στον Άγγλο Κυβερνήτη του νησιού γι' αυτή την απαγόρευση «διότι» όπως γράφουν, «τους στερεί το κυριότερό τους εισόδημα και έτσι επτώχυναν και αναγκάστηκαν να κλείσουν και το σχολείο, επειδή δεν είχαν χρήματα να πληρώσουν τον δάσκαλο και έτσι τα παιδιά τους, που είναι το μέλλον του χωριού, θα μείνουν αγράμματα».

Οι Μηλικουριώτες από τότε που ιδρύθηκε το γειτονικό ιστορικό μοναστήρι της Παναγίας του Κύκκου, είχαν ιδιαίτερα σημαντική αλληλεξάρτηση, που ως ένα βαθμό διατηρείται μέχρι σήμερα⁸. Πολλοί εργάζοντο στο μοναστήρι σε διάφορες υπηρεσίες, οι δε νέοι του χωριού στο μοναστήρι μάθαιναν γράμματα, και όταν μεγάλωναν διαδραμάτιζαν σημαντικό ρόλο στη διαμόρφωση της κοινωνικής ζωής των χωριανών τους, αλλά και στη θρησκευτική, εθνική και ηθική διαπαιδαγώγησή τους. Γι' αυτό ήταν ανεπτυγμένα πολύ το θρησκευτικό και εθνικό φρόνημα των Μηλικουριωτών, αρετές που τις διαφύλαξαν μέχρι των ημερών μας. Επί τουρκοκρατίας κανένας κάτοικος δεν εξισλαμίσθηκε και ούτε υπάρχει μαρτυρία ότι υπήρξαν εδώ μωαμεθανοί Τούρκοι, εν αντιθέσει με γειτονικά του Μηλικουριού χωριά, όπως ο Άγιος Νικόλαος, ο Άγιος Ιωάννης και τα Βρέτσια που οι Έλληνες χριστιανοί κάτοικοι των εξισλαμίσθηκαν όλοι ομαδικά.

Πολλοί νεαροί κάτοικοι του Μηλικουρίου εντάσσονταν στην αδελφότητα της Μονής Κύκκου. Αρκετοί από αυτούς πρόσφεραν πολύτιμες υπηρεσίες στον λαό, όχι μόνο της Κύπρου, αλλά και του ευρύτερου Ελληνικού χώρου. Αναφέρουμε ενδεικτικά τον Λοκρίδος Αγαθάγγελο Μυριανθούσιο⁹ ο οποίος διετέλεσε αρχιεπίσκοπος Αγκύρας, της σημερινής πρωτεύουσας της Τουρκίας, έλαβε μέρος στην Ελληνική Επανάσταση του 1821, υπηρετώντας ως γραμματέας του Δημητρίου Υψηλάντη και διαδέχθηκε τον Παλαιών Πατρών Γερμανό στη Μητρόπολη των Παλαιών Πατρών. Τον Μακάριο Μελιφρονίδη, ο οποίος μαζί με τον Ιερώνυμο Μυριανθούσιο πρωτοστάτησαν στο κτίσιμο του πρώτου ορθόδοξου ναού, στην Αγγλία, του ναού της Αγίας Σοφίας στο Λονδίνο. Και πλήθος άλλων που πρόσφεραν τις υπηρεσίες τους στη θρησκεία, την πατρίδα και την κοινωνία γενικά.

Το Μηλικούρι διά των τέκνων του προσέφερε πολύτιμες υπηρεσίες στο έθνος. Εκτός από τον Μητροπολίτη Αγαθάγγελο Μυριανθούσιο και τον αδελφό του Χριστόδουλο, που πολέμησαν κατά την Ελληνική Επανάσταση του 1821, έχουμε την πλειάδα των παλαιών πολεμιστών κατά τους Βαλκανικούς πολέμους, τους πολεμιστές των Α' και Β' παγκοσμίων πολέμων, και τους αγωνιστές του πρόσφατου Απελευθερωτικού Αγώνα του 1955-59. Αναφέρουμε και εδώ ενδεικτικά τα ονόματα του Υπαρχηγού της Ε.Ο.Κ.Α., αγωνιστή Αντώνη Γεωργιάδη, ο οποίος διετέλεσε και υπουργός στη πρώτη Κυβέρνηση του Μακαρίου μετά την ανεξαρτησία της Κύπρου. Του Οικονόμου Άνθιμου Κυριακίδη που ήταν ο προσωπικός σύνδεσμος του Αρχηγού Διγενή. Ήταν αυτός που συγκέντρωνε όλη την αλληλογραφία των αγωνιστών που απευθύνετο στον Διγενή και διένειμε τις απαντήσεις του Διγενή

στους διάφορους τομεάρχες της Ε.Ο.Κ.Α, σοβαρά δύσκολα και εμπιστευτικότερα πόστα στην όλη δομή της οργάνωσης, τα όποια ο Διγενής εμπιστεύθηκε σε δύο άξια τέκνα του Μηλικουριού. Υπάρχει μακρύς κατάλογος των αγωνιστών που πρόσφεραν τις υπηρεσίες τους στον απελευθερωτικό αγώνα της Ε.Ο.Κ.Α. του 1955-59, που είναι δύσκολο να αναφέρουμε όλους σ' αυτή τη σύντομη αναφορά μας στην ιστορία του Μηλικουριού.

Κατά τη διάρκεια του Αγώνα της Ε.Ο.Κ.Α. του 1955-59 οι Άγγλοι κατακτητές διέπραξαν μια από τις μεγαλύτερες βαρβαρότητες εις βάρος των κατοίκων του Μηλικουριού. Από τις 18 του Μάρτη του 1957 ως τις 10 Μαΐου 1957 το Μηλικούρι γνώρισε πρωτοφανή καταπιεστικά μέτρα, που περιλάμβαναν και αυστηρό αποκλεισμό των κατοίκων σε αυτές τις 54 συνεχείς ημέρες. Πολλοί αγωνιστές συνελήφθησαν, βασανίστηκαν και ανακρίθηκαν, χωρίς να καμφθεί το αγωνιστικό τους φρόνημα. Κανένας τους δεν λύγισε και δεν πρόδωσαν τους αγωνιστές που κρύβονταν πράγματι στην περιοχή, συμπεριλαμβανομένων του Διγενή και του Αντώνη Γεωργιάδη.

Κατά την πρόσφατη βάρβαρη εισβολή των Τούρκων στο νησί μας, το Μηλικούρι, εκτός από τη φιλοξενία και βοήθεια που πρόσφερε σε όσους κατατρεγμένοι ζήτησαν καταφύγιο στο χωριό, έδωσε θυσία στο βωμό της πατρίδος άλλα δύο άξια τέκνα της, τους Παπαεπιφάνιο και Χριστάκη Αριστάρχου.

Το πλούσιο σε ιστορία και παραδόσεις Μηλικούρι, δίνει το παρόν του και σήμερα διά των άξιων τέκνων του σε όλους τους τομείς της κοινωνικής δραστηριότητας. Οι άξιοι Μηλικουριώτες, διασκορπισμένοι σήμερα λόγω των ειδικών συνθηκών που επικρατούν στο χωριό, δίνουν το παρόν τους και δραστηριοποιούνται παντού με αξιοζήλευτη επιτυχία. Πολλοί είναι αυτοί που τίμησαν και τιμούν το Μηλικούρι από τα διάφορα πόστα που δραστηριοποιούνται. Αναφέρω πάλι ενδεικτικά τον αείμνηστο Αλέκο Μιχαηλίδη, που τίμησε την επιχειρηματική οικογένεια της Κύπρου και διετέλεσε πρόεδρος της Βουλής των Αντιπροσώπων και υπουργός των εξωτερικών. Από τη θέση του υπουργού Εξωτερικών κατάφερε να γίνει δεκτή η αίτηση της Κύπρου ως υποψήφια χώρα για εισδοχή στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Σημαντικότερο κατόρθωμα για την Κύπρο.

Ας ελπίσουμε ότι όλοι οι Μηλικουριώτες δεν θα ξεχάσουν το χωριό τους και συμβάλλοντας όλοι με όποιον τρόπο μπορεί ο καθένας να του δώσουν τη δυνατότητα να συνεχίσει την παρουσία του στην ζωή του νησιού μας. Είναι ιερό χρέος όλων. ■